

Studiul de percepție a tichetelor de masă și analiza impactului impozitării acestora, realizat de Date Inteligente SRL pentru Camera de Comerț Americană din Moldova, Asociația Businessului European din Moldova, Asociația Investitorilor din România și Camera de Comerț și Industrie Franța Moldova.

RAPORT SUMAR

I. Metodologie: prezentul studiu se bazează pe următoarele metode de cercetare:

- Analiza legislației în vigoare și a altor documente relevante și disponibile în mod public.
- Interviuri în profunzime cu toți 4 operatori de tichete de masă.
- Interviuri în profunzime cu 4 comercianți mari, ce reprezintă atât retail, cât și restaurante.
- Interviuri cu 41 de reprezentanți ai companiilor ce oferă tichete de masă angajaților lor.
- Interviuri cu 111 angajați ai companiilor ce oferă tichete de masă.
- Calcule în baza datelor oferite de Serviciul Fiscal de Stat prin solicitare oficială, date publice privind situațiile financiare de la Biroul Național de Statistică, Serviciul Fiscal de Stat și Banca Națională a Moldovei.

II. Evaluarea impactului asupra Bugetului Public Național al impozitării tichetelor de masă cu 6%+18% începând cu 1 ianuarie 2020:

Conform Serviciului Fiscal de Stat, în luna iunie 2019 au fost emise 638,701 tichete de masă, valoarea lor fiind de circa 25.55 milioane lei¹. Conform datelor oferite de operatori și confirmate de comercianți, după luna iunie 2019 nu s-a înregistrat o dinamică nici spre creșterea, nici spre scăderea numărului de tichete de masă acordate. **Astfel, vom examina 3 scenarii:**

- A. Status-quo. Acest scenariu presupune păstrarea situației actuale, când tichetele de masă nu se impozitează.** Conform acestui scenariu, valoarea anuală a tichetelor de masă ar fi de 306.6 mil lei, considerând că valoarea lunară va rămâne aceeași. Reieșind din datele furnizate la solicitare de către Serviciul Fiscal de Stat, ponderea TVA în vânzările comercianților e de circa 14.65%². Din calculele suplimentare, reieșind din datele financiare ale comercianților disponibile public, s-a estimat că ponderea impozitului pe venit corporativ și taxelor aferente salariilor în

¹ Numărul de tichete multiplicat la 40 de lei – media dintre valoarea minimă și maximă a unui tichet de masă.

² Maximal ar fi fost 16.67% cu aplicarea cotei TVA=20% la toate produsele. Totuși, sunt produse alimentare cu 8% și servicii HoReCa cu TVA=10%, care fac ca ponderea media a TVA să fie mai mică. Studiul cantitativ și cel calitativ au confirmat că angajații consumă tichetele de masă preponderent în magazine și în măsură mai mică la restaurante și cafenele.

volumul de vânzări este de circa 4%³, deși la unele companii această pondere e de 7%. Vom utiliza în continuare valoarea de 4% pentru calcule, astfel, avem că din 100 de lei cheltuiți prin tichete de masă, statul încasează 18.65 lei doar din TVA, impozit pe profit și taxe aferente salariilor, doar de la comerciant. Din discuțiile în profunzime, comercianții au menționat că această pondere ar putea fi chiar de 22-24%. Chiar dacă luăm pragul minim de 18.5 lei, reiese că **statul încasează 57.18 mil lei anual** din faptul că tichetele de masă sunt consumate. Încasările cresc cu încă cel puțin 4 lei la 100 lei cheltuiți la comercianți, dacă e să adăugăm încă o verigă în lanțul valoric, fiind vorba fie de un producător sau o altă companie intermediară ce livrează produsele către comerciant. Adăugând această verigă, vom obține venituri la buget de **69.45 mil lei anual**. În realitate, numărul de verigi poate fi mai mare.

B. Impozitarea tichetelor de masă cu 24%. Studiul cantitativ a arătat că 62% din companii sunt sigure că vor renunța la tichetele de masă și doar 25% sunt sigure că vor continua să ofere tichete de masă. Presupunând că 38% din companii și tot 38% din tichete vor rămâne în circulație (ar putea fi mai puțin), valoarea tichetelor de masă emise pe parcursul unui an ar fi de 116.51 mil lei. În acest caz, calculăm două beneficii pentru buget:

- **24% impozit sau 27.96 mil lei anual**
- **18.65% taxe indirecte de la comerciant sau 21.73 mil lei anual**

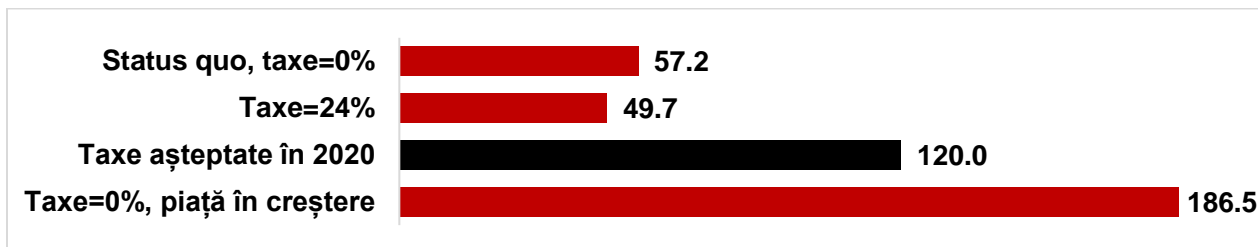
Total: 49.69 mil lei anual.

C. Păstrarea contextului actual pentru a lăsa piața tichetelor de masă să se dezvolte și să ajungă la maturitate. Dacă numărul de angajați ce beneficiază de tichete de masă ar crește până puțin peste 100 mii și valoarea tichetelor de masă emise pe parcursul unui an ar ajunge la 1 miliard de lei, atunci doar din taxele comercianților s-ar colecta la buget **186.5 milioane lei** anual. Conform estimării operatorilor, această creștere ar putea fi realizată în 2-3 ani, dacă tichetele de masă nu ar fi impozitate și nu se va reveni la discuții cu privire la impozitarea acestora.

Concluzii: Doar scenariul C, în condițiile păstrării facilității fiscale pentru tichetele de masă și menținerii creșterii pieței de tichete de masă va permite atingerea obiectivului de încasări suplimentare la buget cu 120 mil de lei. Mai mult ca atât, scenariul B (impozitarea cu 24%) va duce la scăderea cu 7.5 mil lei a încasărilor anuale la buget, comparativ cu scenariul A (status quo, impozitare=0%).

Figura 1. Încasările anuale la BPN, conform scenariilor A, B și C și comparativ cu obiectivul MF de 120m.

³ Din aceste 4%, impozitul pe profit corporativ reprezintă circa 0.5%, iar cele aferente salariilor – 3.5%.

Totuși, dacă ținem cont că valoarea tichetelor de masă se repartizează în cadrul unui lanț valoric cu mai multe verigi și că impozitele se calculează la diferite etape, cel puțin ca impozit pe profit și impozite aferente salariilor, această diferență de 7.5 milioane lei devine și mai mare. **Astfel, analiza de impact arată că impozitarea tichetelor de masă cu 24% va duce la scăderea încasărilor la buget față de situația actuală și recomandă încurajarea dezvoltării pieței.**

III. Considerații suplimentare, în baza studiilor cantitativ și calitativ din cadrul evaluării percepției tichetelor de masă la angajatori și salariați:

- **Piața tichetelor de masă este una foarte mică în prezent**, atât din punct de vedere al numărului de utilizatori, numărului de tichete emise și valorii acestora, precum și din punct de vedere al veniturilor generate de companiile emitente.
- În perioada mai-august 2019, cifra de afaceri în comerțul cu amănuntul a depășit de fiecare dată 5 miliarde lei lunar. Astfel, ponderea valorii tichetelor de masă e de circa **0.5% din cifra de afaceri a comerțului cu amănuntul**. Chiar comparând cu cifra de afaceri a comercianților care acceptă la moment tichete de masă, valoarea tichetelor de masă nu reprezintă o pondere semnificativă, ceea ce e și normal, deoarece tichetele de masă sunt doar un supliment la salariu.
- Numărul de angajați care primesc tichete de masă variază între 30 mii (datele MF) și 50 mii (estimările operatorilor, care includ și angajații care nu primesc regulat tichete de masă). Astfel **ponderea angajaților care primesc tichete de masă în populația ocupată e între 3.3% și 5.5%**, ceea ce e foarte puțin. Operatorii au estimat în cadrul interviurilor în profunzime că în 2-3 ani s-ar putea atinge o pondere de 33%, maximal fiind circa 50-60%.
- **Valoarea lunară maximă a tichetelor de masă emise nu depășește 12.6% din valoarea salariului mediu pe economie**. Ținând cont de faptul că tichetele de masă nu înlocuiesc salariul oficial, ele contribuie la creșterea veniturilor angajaților, venituri care ajung și ca taxe indirecte în buget.
- **Mai puțin de 10% din angajați primesc tichete de masă pe suport de hârtie**. Cealalți utilizează carduri electronice sau aplicații mobile pentru utilizarea tichetelor de masă. Astfel, utilizarea tichetelor de masă a încurajat angajații să achite cu cardul mai des, fapt confirmat și de creșterea mai rapidă a valorii tranzacțiilor bancare în ultimele 12 luni, comparativ cu creșterea numărului de carduri bancare. **Astfel, mai multe persoane utilizează cardul pentru achitări și nu pentru extragerea cash a banilor.**

- **Tichetele de masă au schimbat obișnuințele de consum ale angajaților.** O jumătate din ei (49%) cheltuie mai mult pentru prânz decât anterior, respectiv se alimentează mai bine, iar 55% merg mai rar la piață pentru produse alimentare decât în trecut. **Prin urmare tichetele de masă contribuie la creșterea cererii pentru serviciile HoReCa.**
- **Angajații sunt mai motivați să nu lipsească de la servici datorită tichetelor de masă.** Este valabil pentru 55% din angajați. La alții motivația este intrinsecă.
- **Angajații preferă să primească tichete de masă decât adaos la salariu, dar impozitat corespunzător.**
- **Angajații ar prefera să primească tichete de masă (900 lei) decât bani cash (700 lei),** ceea ce demonstrează că implementarea tichetelor de masă ar fi o metodă pentru mai multe companii să reducă din salariile achitate în plic, iar banii prin tichetele de masă vor intra direct în economie, deoarece vor fi utilizați în unități comerciale oficiale. De asemenea, 75% din angajați consideră total inacceptabil să primească salarii în plic.
- Marea majoritate sau **73% din angajatori consideră că tichetele de masă sunt atractive din punct de vedere fiscal pentru că sunt scutite de impozitare.**
- Nivelul de satisfacție privind utilizarea tichetelor de masă este unul foarte înalt atât între angajați, cât și între angajatori. **51.2% din angajatori și 46.9% din angajați sunt extrem de mulțumiți (nota 10 din 10) de acest sistem.**
- Având de ales între tichete de masă, cantină și prânz oferit printr-o companie de catering, **90.1% din angajați preferă să primească tichete de masă,** în general, deoarece oferă flexibilitate în modul în care pot fi ele consumate.
- Până la implementarea tichetelor de masă, mai mult de jumătate din salariați (53.2%) luau prânzul din cont propriu, iar 41.4% - luau prânzul de acasă. (*Notă: la această întrebare, respondenții au putut da mai multe răspunsuri*).
- Băncile comerciale ce emit tichete de masă pe suport de card au menționat în studiul calitativ că a crescut numărul proiectelor salariale încheiate de companii cu ele și numărul de carduri, dar și de operațiuni. **Comercianții au confirmat că mai multe persoane achită cu cardul, în special datorită utilizării cardului cu tichete de masă.**
- Angajatorii ar fi de acord ca tichetele de masă să fie impozitate, dar cu maxim 12%. **Circa o treime din angajatori nu ar fi de acord în niciun caz cu impozitarea tichetelor.**

IV. Concluzii generale:

- tichetele de masă au fost percepute pozitiv atât de către angajatori, cât și de către salariați și comercianți;
- principalele sectoare care beneficiază de tichetele de masă sunt: comerț, textile, bancar, auto, IT - acele industrii care utilizează intensiv forța de muncă și care se confruntă cu un deficit mare de personal, în special în regiuni; prin urmare, tichetele de masă sunt considerate de angajatorii din

aceste industrii ca un stimulent adițional legal de motivare a personalului și un avantaj în competiția pentru forța de muncă în raport cu acei care plătesc salariile în plic;

- nu toți angajatorii pot să-și permită să asigure cantine sau prânz cald prin alocații pentru hrană, tichetele de masă fiind o alternativă viabilă pentru toți, inclusiv oferă mai multă flexibilitate și alegere pentru salariați;
- toate părțile interesate nu sunt de acord cu impozitarea acestui beneficiu; mai mult ca atât impozitarea acestuia va duce în final la diminuarea veniturilor fiscale la bugetul de stat pe tot ciclul de viață al tichetelor;
- impozitarea tichetelor de masă din 2020 înseamnă modificarea bruscă a regulilor de joc cu impact major pentru emitenți și comercianți - un semnal foarte negativ, care va afecta încrederea mediului de afaceri și a potențialilor investitori în stabilitatea și previzibilitatea reglementărilor din RM; pentru 2 operatori, acesta e businessul de bază, pentru alții, cum ar fi băncile – e oportunitate de a atrage noi clienți, pentru angajați – e o sursă suplimentară de venit, pentru angajatori – o posibilitate de motivare a angajaților, iar pentru comercianți – o sursă suplimentară de venit; prin urmare, impozitarea tichetelor eventual va reduce oportunități esențiale de business pentru mai multe părți interesate în condițiile unei economii cu oportunități investiționale modeste.

V. Recomandare:

- Cea mai bună soluție pentru colectarea veniturilor suplimentare în buget e încurajarea dezvoltării pieței tichetelor de masă, ca aceasta să depășească cel puțin 1 miliard de lei anual și ulterior să fie impozitată gradual, dar nu mai mult de 12%. Operatorii estimează că 5 ani ar fi un termen rezonabil ca piața să se formeze.

Autor: **Mihai Bologan**, dr. în economie, specialitatea Statistică Economică, director executiv Date Inteligente SRL. Date de contact: email: mihai@idata.md, mob: 069194064.

A contribuit: **Iuri Cicibaba**, expert, director Tx & A Co SRL, mob 069325938.

Mila MALAIRĂU
AmCham Moldova
069331332
milamalairau@
amcham.md

Mariana RUFA
EBA Moldova
078259999
mariana.rufa@eba.md

Dan NUȚIU
AIR RM
068515000
dan.nutiu@air-rm.md

Adrian Cibotaru
CCI France Moldavie
069146601
adrian.cibotaru@ccifm.md